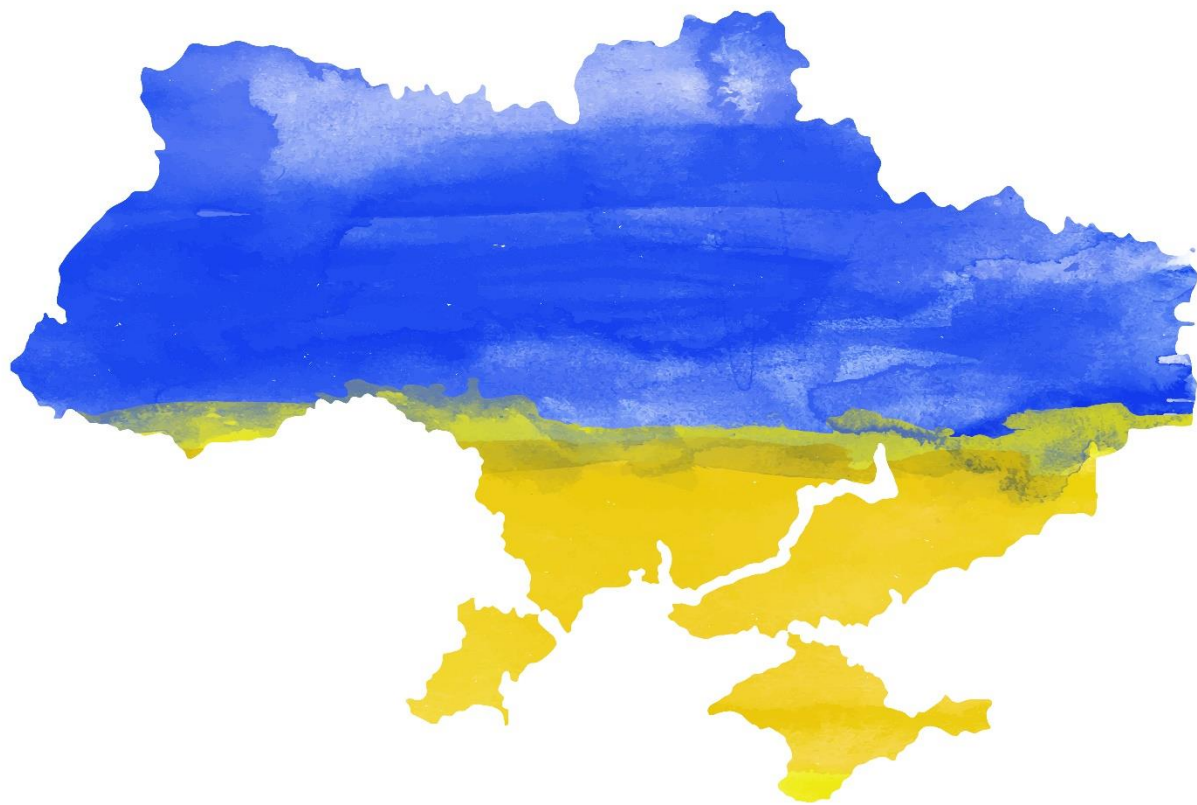

Медіаграмотність та соціальна відповідальність педагогів в умовах війни в Україні

Матеріали круглого столу
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
20 березня 2023

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ННІ «Інститут філософії та освітньої політики»
Кафедра соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики**

Медіаграмотність та соціальна відповідальність педагогів в умовах війни в Україні

Всеукраїнський круглий стіл
з міжнародною участю
20 березня 2023 року

Матеріали доповідей та виступів

Київ

2023

УДК 37 (075.8)

ISBN – 9-789-40368-859-7

Медіаграмотність та соціальна відповідальність педагогів в умовах війни в Україні: матеріали доповідей та виступів учасників Всеукраїнського круглого столу з міжнародною участю, м. Київ, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 20 березня 2023 року. – К.: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. – 44 с.

Друкується за авторською редакцією

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

ISBN – 9-789-40368-859-7

© УДУ імені Михайла
Драгоманова, 2023

© Автори, 2023

Зміст

ТЕРЕПИЦІЙ С.О. ВИКЛИКИ ДЛЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ОСВІТЯН В УМОВАХ ВІЙНИ.....	4
ОТРЕШКО В.С. МІСЦЕ МЕДІАГРАМОТНОСТІ У ГУМАНІТАРНІЙ СТАТЕГІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ОСВІТИ	9
КУЗЬМЕНКО О.М. МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ТА ЇЇ РОЛЬ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ: МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТ	11
КОСТЕНКО А.М. РОЛЬ МЕДІАГРАМОТНОСТІ У СПРИЯННІ ЕКОНОМІЧНОМУ ДОБРОБУТУ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ.....	13
ЄЖЕЛЬ І.М. МЕДІАГРАМОТНІСТЬ У ВИКЛАДАННІ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН.....	15
ПЕТРЕНКО О.О. СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОСВІТЯН ТА ЇХ РОЛЬ У ФОРМУВАННІ МАЙБУТНЬОГО	17
ВАРА А.О. РЕКОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ: ПОСТМОДЕРНІСТСЬКИЙ ПОГЛЯД НА ВЛАДУ, ПОЛІТИКУ ТА РОЗШИРЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ.....	19
ЗАЇЧКО В.В. НАВЧАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ: РОЗШИРЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ЛЮДЕЙ В ЕПОХУ ІНФОРМАЦІЇ.....	22
ІВАНЕЦЬ Н.В. РОМАДЯНСЬКА ОСВІТА: СПРИЯННЯ АКТИВНОМУ ГРОМАДЯНСТВУ У СКЛАДНОМУ СВІТІ.....	25
ПАРОМ О.О. ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ПІДХОДІВ ДО ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА ЇХНІЙ ПОТЕНЦІЙНИЙ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ДІТЕЙ.....	28
BIENKOWSKA A. THE IMPORTANCE OF CYBERSECURITY EDUCATION IN THE MODERN WORLD.....	30
CZAPLIŃSKI M. MEDIA LITERACY IN POLISH SCHOOLS: CURRENT STATE AND FUTURE DIRECTIONS.....	32
МОХОНЬКО В.А. РОЗВИТОК МЕДІАГРАМОТНОСТІ В ШКОЛАХ: ДОСВІД УКРАЇНИ.....	35
XU Y. THE INTERSECTION OF EDUCATION POLICY AND SOCIETAL VALUES: A PHILOSOPHICAL EXAMINATION.....	37
ШЕВЧЕНКО О.П. СПРИЯННЯ МИРНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩУ: ФІЛОСОФСЬКІ ПІДХОДИ ДО НЕНАСИЛЬНИЦЬКОГО ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ.....	39

УДК 1: 37.013.73

Теренищій С.О.

*доктор філософських наук, професор
професор кафедри соціальної філософії, філософії освіти
та освітньої політики*

*Український державний університеті імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна*

ВИКЛИКИ ДЛЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ОСВІТЯН В УМОВАХ ВІЙНИ

24 лютого 2023 року ми відзначаємо річницю темної сторінки в історії нашої країни – початку повномасштабної агресії Росії проти України. Це болісний шлях, і ми не можемо забути жертв, наших хоробрих солдатів та невинних цивільних осіб. Розмірковуючи про цей день, важливо визнати вплив війни на нашу систему освіти. Війна зламала життя мільйонів українців, і освітня галузь теж не застрахована від її наслідків. Конфлікт завдав значної шкоди школам та університетам, позбавивши багатьох молодих людей доступу до освіти.

За даними звіту ЮНІСЕФ, «від початку ескалації війни 24 лютого 2022 року в Україні було вбито або поранено 1148 дітей, близько 5,9 мільйона людей стали внутрішньо переміщеними особами... Навчання близько 5,7 мільйона дітей було перервано, а 1,5 мільйона дітей стикнулися з проблемами психічного здоров'я» (ЮНІСЕФ, 2023).

Дивлячись у майбутнє, ми повинні продовжувати підтримувати нашу систему освіти та гарантувати, що кожна дитина має доступ до якісної освіти, незалежно від її походження чи обставин. Ми повинні інвестувати у відбудову та ремонт наших шкіл та університетів, а також надавати ресурси та підтримку нашим вчителям. Війна в Україні завдала невимовних страждань, але вона також нагадала нам про силу освіти змінити життя та побудувати сильніше та стійкіше суспільство.

Сьогодні в умовах війни українське суспільство гостро потребує навичок медійної та інформаційної грамотності, що є важливою проблемою національної безпеки та оборони. Як зазначено у Доктрині інформаційної безпеки України, одним із пріоритетів державної політики в інформаційній сфері є «*підвищення медіаграмотності суспільства, сприяння підготовці професійних кадрів для медіа-сфери з високим рівнем компетентності*» (Указ Президента України, 2017). Однак вирішення цього завдання ускладнюється через відсутність належної кількості фахівців у сфері медіаграмотності, програм їх підготовки та підвищення кваліфікації. Заклади вищої освіти практично не використовують можливості для формування свідомого громадянина,

який вміє відрізняти потрібну інформацію від маніпуляцій, факти від фейків тощо. В ситуації гібридного конфлікту навик відокремлення пропаганди від достовірної інформації, зокрема фактчекінгу, є особливо критичними серед дорослих та людей старшого віку. Разом з цим актуальне дослідницьке питання складає проблема, чи використовує викладач навички медіаграмотності у своїй практиці. Адже, з одного боку він має забезпечувати соціальну роль предметника (математика, географа, історика тощо), залишаючись в межах прагматичної трансляції академічних знань, а з іншого – має активно реалізовувати практики соціальної відповідальності в освітньому процесі та поза ним. У зв'язку з гострою актуальністю зазначеної проблеми у нашому університеті здійснюється проєкт «Медіаграмотність та соціальна відповідальність освітян в умовах інформаційної війни» (керівник - С.О. Терепищій).

Розв'язання завдань проєкту враховує наявні досягнення вітчизняних та закордонних дослідників. У міжнародному та українському дискурсах наявні ґрунтовні розробки потенціалу медіаграмотності для критичного сприйняття складних процесів становлення глобального інформаційного суспільства. У тому числі, в суспільствах, у яких відбуваються різні форми військових конфліктів та інформаційних війн. Зокрема, E.Thoman та T. Jolls, (2004) досліджено питання медіаграмотності як національного пріоритету в динамічному світі. N. M. Lee (2018), L. E. Mason та ін. (2018), а також S. M. Jones-Jang та ін. (2019). досліджено можливості медіаосвіти протидіяти фейковим новинам. Окрім загального міжнародного контексту, існують напрацювання вітчизняних авторів, зосереджені на можливостях медіаграмотності у поточній українській ситуації (роботи С.Т. Бойко (2015), І. О. Солдатенко та А.В. Зінюк (2016) тощо). До проблеми розвитку громадянської відповідальності, активного громадянства, розвитку демократії через медіаграмотність звертаються R. Hobbs та ін. (2009), J. Kahne та ін. (2012), R. García-Ruiz та ін. (2014) тощо). Окреме значення мають роботи, які викривають особливості інформаційної війни в Україні та обґрунтовують потребу в розвитку медіаграмотності та критичного мислення усіх без виключення верств населення та вікових груп (E. Murrock та ін. (2018), V. Saran (2016), J. Szostek (2018), А.С. Каверіна (2015) тощо). Окремий корпус досліджень становлять спроби обґрунтувати ефективні освітні стратегії розвитку медіаграмотності різних вікових груп у педагогічному дискурсі (P. Rasi та ін. (2019), K. Schreus та ін. (2017) тощо). Моделюванню проблеми академічної соціальної відповідальності присвячено роботи А. Stachowicz-Stanusch та ін. (2018), дослідженню еволюції рівня відповідальності університетів – роботи V. Meseguer-Sánchez та ін. (2020), виявленню кореляцій розвитку громадянського суспільства із соціальною відповідальністю університетів – праці R. Vasilescu та ін.

(2010), пошуку механізмів підтримки соціальної відповідальності викладачів – публікації S. Bouguila та ін. (2012), обґрунтуванню етичних засад соціальної відповідальності викладачів та університетів – статті С. Shu-Hsiang та ін. (2015).

Також слід відзначити внесок українських авторів О.Гомілко, Д.Свириденко, С. Терепищого, де у статті «Гібридність вищої освіти в Україні: глобальна логіка чи локальна ідіосинкразія?» (2016) автори пропонують теоретико-методологічний апарат для аналізу викликів системі вищої освіти в умовах гібридної війни.

Проект спрямований на розробку теоретичних, методичних та практичних засад формування медіаграмотності у різних цільових групах, які традиційно не охоплюються системою медіаосвіти (зокрема, дорослих та осіб старшого віку). Однією із ключових цілей проекту є сприяння імплементації положень Паризької декларації ЮНЕСКО з медіа та інформаційної грамотності у цифрову добу (2014):

1) приватність – малозатребувана якість у нашому суспільстві, де радянська доба залишила у спадок пріоритет колективного над особистісним. Завдання – формування цінності приватного простору, приватності та особистого життя;

2) безпека – в умовах воєнного конфлікту особливо важливе поняття, як індивідуальна, так і колективна. Завдання – з'ясувати, що означає безпека у сфері освіти у контексті проблеми медіа атак тощо;

3) етика – широкий спектр проблем пов'язаних із моральними цінностями в освіті та науці: плагіатом, кодексом доброчесності тощо. Завдання – актуалізація соціальної відповідальності освітян не лише за зміст предмету, а й за практичне застосування знань в умовах гібридної війни.

Отже, з одного боку, проблеми забезпечення медіаграмотності різних вікових груп, дослідження ролі медіаграмотності у контексті інформаційних впливів, усвідомлення ролі педагогів у розвиткові механізмів протидії дезінформації та пошук механізмів розвитку академічної соціальної відповідальності не є новими для сучасних соціогуманітарних студій. З іншого боку, відсутні цілісні дослідження, які б поєднували ці окремі дослідницькі сюжети з урахуванням поточної української соціокультурної ситуації.

Таким чином, проект «Медіаграмотність та соціальна відповідальність освітян в умовах інформаційної війни» спрямований на розробку засад формування медіаграмотності у різних цільових групах, включаючи дорослих та осіб старшого віку, які не охоплюються системою медіаосвіти. Однією з ключових цілей є імплементація положень Паризької декларації ЮНЕСКО з медіа та інформаційної грамотності у цифрову добу. Проект також зосереджується на розв'язанні проблем, пов'язаних з приватністю, безпекою та етикою в

освіті та науці. Хоча проблеми медіаграмотності та ролі педагогів у боротьбі з дезінформацією не є новими, проте ще не були представлені цілісні дослідження з урахуванням української соціокультурної ситуації. Отже, проєкт може стати важливим кроком у формуванні медіаграмотності в Україні.

Список використаних джерел:

1. Gomilko Olga, Svyrydenko Denys, Terepyshchyi Serhii, 2016, *Hybridity in the Higher Education of Ukraine: Global Logic or Local Idiosyncrasy?* Philosophy and Cosmology, Vol. 17, p. 177-199.
2. Grizzle Alton, et al. *Media and information literacy: policy and strategy guidelines*. Unesco, 2014.
3. Haigh Maria, Thomas Haigh and Tetiana Matychak, 2019, *Information Literacy vs. Fake News: The Case of Ukraine*, Open Information Science, Vol. 3 (1), p. 154-165, <https://doi.org/10.1515/opis-2019-0011>
4. Hobbs Renee, Jensen Amy, 2009, *The Past, Present, and Future of Media Literacy Education*. Journal of Media Literacy Education, 1(1), <https://digitalcommons.uri.edu/jmle/vol1/iss1/1>
5. Murrock Erin, Amulya Joy, Druckman Mehri and Liubyva Tetiana, 2018, *Winning the War on State-Sponsored Propaganda: Results from an Impact Study of a Ukrainian News Media and Information Literacy Program*. Journal of Media Literacy Education, Vol. 10 (2), p. 53-85.
6. Oleksiyenko Anatoly, Terepyshchyi Serhii, Gomilko Olga and Denys Svyrydenko, 2020, *'What Do You Mean, You Are a Refugee in Your Own Country?': Displaced Scholars and Identities in Embattled Ukraine*, European Journal of Higher Education, pp. 1-18, <https://doi.org/10.1080/21568235.2020.1777446>
7. *Paris Declaration on Media and Information Literacy*, 2014, <https://en.unesco.org/news/paris-declaration-media-and-information-literacy-adopted>
8. Rasi Päivi, Hanna Vuojärvi, Heli Ruokamo, 2019, *Media literacy education for all ages*. Journal of Media Literacy Education, Vol. 11 (2), pp. 1-19, <https://doi.org/10.23860/JMLE-2019-11-2-1>
9. Saran Vladislav, 2016, *Media Manipulation and Psychological War in Ukraine and the Republic of Moldova*. CES Working Papers, Vol. 8 (4), pp. 738-752.
10. Shu-Hsiang Chen, Nasongkhla Jaitip, Donaldson Ana, 2015, *From vision to action—a strategic planning process model for open educational resources*. Procedia-Social and Behavioral Sciences, Vol. 174, p. 3707-3714.
11. Szostek Joanna, 2018, *Nothing is true? The credibility of news and conflicting narratives during "Information War" in Ukraine*, The

- international journal of press/politics, Vol. 23 (1), pp.116-135, <https://doi.org/10.1177/1940161217743258>
12. Terepyschyi Serhii, 2017, *Educational Landscape as a Concept of Philosophy of Education*, Studia Warmińskie, Vol. 54, pp. 373-383, <https://doi.org/10.31648/sw.78>
13. Terepyschyi Serhii, Svyrydenko Denys, Zakharenko Kostiantyn, Bezgin Kostiantyn and Kulga Aleksandr, 2019, *Evaluation of Donbas universities' economic potential: problems of personnel training and unemployment*. Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu, 2019, Issue 5, pp. 149-154. <https://doi.org/10.29202/nvngu/2019-5/25>
14. Terepyschyi Serhii, Khomenko Glib, 2019, *Conceptual Model of Reintegration of Ukrainian Displaced Universities: Peacebuilding in Higher Education*, Studia Warmińskie, Vol. 56, p. 161-177, <https://doi.org/10.31648/sw.4571>
15. Thoman Elizabeth, Tessa Jolls, 2004, *Media literacy—A national priority for a changing world*. American Behavioral Scientist, Vol. 48 (1), p. 18-29, <https://doi.org/10.1177/0002764204267246>
16. Vasilescu Ruxandra, Barna Cristina, Epure Manuela, Baicu Claudia, 2010, *Developing university social responsibility: A model for the challenges of the new civil society*. Procedia Social and Behavioral Sciences, Vol. 2, p. 4177–4182, <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.03.660>
17. Указ Президента України №47/2017 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України», <https://www.president.gov.ua/documents/472017-21374>
18. ЮНІСЕФ. Україна. Гуманітарна ситуація. Звіт №24, <https://www.unicef.org/ukraine/media/29831/file/Ukraine-Humanitarian-SitRep-December-2022+.pdf>

УДК 1: 37.013.73

Отрешко В.С.
доктор філософських наук
професор кафедри соціальної філософії, філософії освіти
та освітньої політики
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна

МІСЦЕ МЕДІАГРАМОТНОСТІ У ГУМАНІТАРНІЙ СТРАТЕГІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ОСВІТИ

У світі, де медіа займають важливе місце в житті людей, медіаграмотність стає важливим компонентом освіти. Це особливо актуально в умовах інформаційної війни, де можуть бути розповсюджені неправдиві та маніпулятивні інформації. Я хотів би почати свою презентацію з дослідження Д. Свириденка та С. Терепищого (2020), яке зазначає, що медіаграмотність повинна бути освоєна освітянами для того, щоб вони могли ефективно захищатися від неправдивої інформації, а також сприймати та створювати вміст, який відповідає етичним нормам та соціальній відповідальності.

Дослідження Kutlu та Bayrak (2018) вказує на те, що медіаграмотність може впливати на цифрове громадянство. Автори виявили, що студенти, які отримали навчання з медіаграмотності, проявляли більшу свідомість щодо своєї онлайн-присутності та цифрової приватності. Ці дослідження демонструють, що медіаграмотність може мати далекосяжний вплив на суспільство та культуру, тому це питання варто брати до уваги при розробці програм освіти.

Як свідчать дослідження, такі країни як Китай, Індія, Україна та Австралія, активно працюють над розвитком медіаграмотності учнів та вчителів. Дослідження Chen (2013) та Kutlu та Bayrak (2018) підтверджують важливість медіаграмотності у контексті розвитку цифрового громадянства. Ці дослідження також демонструють, що медіаграмотність може бути успішно впроваджена в освітній процес і мати позитивний вплив на поведінку та погляди учнів.

Дослідження Ganapati та Bhattacharya (2021) показують, що індійські молоді дорослі мають досить низький рівень медіаграмотності, а це може негативно впливати на їхню здатність розуміти та аналізувати інформацію з різних джерел. Тому, розвиток медіаграмотності є важливим завданням для індійської освіти.

Дослідження С. Терепищого та А. Костенко (2021, 2022) також звертають увагу на необхідність розвитку медіаграмотності учителів у контексті кібербезпеки.

Наукові дослідження, наведені у цих джерелах, демонструють важливість медіаграмотності у гуманітарній стратегії розвитку освіти в епоху цифрової трансформації. Дослідження показують, що медіаграмотність необхідна для формування громадянської свідомості, збереження інформаційної безпеки, ефективного сприймання та розуміння медіа. У той же час, гуманітарна стратегія розвитку освіти зосереджена на розвитку міжособистісних навичок, соціальної компетентності, толерантності та гуманізму. Дослідження також

показують, що розвиток медіаграмотності та гуманітарної стратегії розвитку освіти повинен бути включений до освітньої програми на різних рівнях освіти, від початкової до вищої. Науковці також вказують на необхідність підготовки педагогів до викладання медіаграмотності та гуманітарної стратегії розвитку освіти.

Отже, на основі цих досліджень можна зробити висновок, що розвиток медіаграмотності та гуманітарної стратегії розвитку освіти є важливим завданням у забезпеченні якісної освіти та громадянського розвитку. Необхідно продовжувати наукові дослідження в цьому напрямку та використовувати їх результати для покращення системи освіти та формування сучасної медіаграмотної та гуманістичної особистості.

Список використаних джерел:

1. Chen, G.M. Media literacy education in China: Theoretical reflections and empirical findings. *Journal of Media Literacy Education*, 2013, Vol. 5(2), pp. 96-111.
2. Ganapati, S., & Bhattacharya, P. Media literacy in the Indian context: A study of media consumption and perception among young adults. *Journal of Librarianship and Information Science*, 2021, 53(3), 836-850.
3. Kutlu, B., & Bayrak, R. The impact of media literacy education on digital citizenship. *The Journal of Media Literacy Education*, 2018, 10(3), 31-45.
4. Svyrydenko D., Terepyshchyi S. Media Literacy and Social Responsibility of Educators in the Conditions of Information War: The Problem Statement. *Studia Warmińskie*, 2020, T. 57. pp. 75-83.
5. Terepyshchyi S., Kostenko A. Mapping the Landscapes of Cybersecurity Education during the War in Ukraine 2022. *Studia Warmińskie*, 2022, T. 59, pp. 125-135.
6. Terepyshchyi S., Kostenko A. Umiejętność korzystania z mediów i bezpieczeństwo informacji w edukacji. *Studia Warmińskie*, 2021, T. 58, pp. 133-141.
7. Yates, S., & Foley, M. Investigating media literacy education in Queensland: A snapshot of teacher understanding and practice. *Australian Journal of Teacher Education*, 2017, Vol. 42(5), pp. 18-35.
8. Заїчко В. Мовна політика навчання іноземних здобувачів у закладах вищої освіти України. Міждисциплінарні наукові дослідження: особливості та тенденції: матеріали міжнародної

- наукової конференції. (Т.4), 4 грудня, 2020 рік. Чернігів, Україна: МЦНД. С. 41-42.
9. Терепищій С. О., Костенко А. М., Богомаз О. Наукові підходи до медіаграмотності освітян. Вища освіта України, 2021, № 2, С. 53-59.
10. Якубов А.Р. До питання ефективності медіаграмотності освіти для учнів 7 класів. Педагогічні записки, 2020, № 3, С. 130-138.

УДК 1: 37.013.73

Кузьменко О.М.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки
Державний університет інфраструктури і технологій
м. Київ, Україна*

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ТА ЇЇ РОЛЬ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ: МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТ

Медіаграмотність є важливою компетенцією у сучасному світі, де медіа стають все більш впливовими на формування думок та поведінки людей. Ці тези присвячені аналізу різних аспектів медіаграмотності та її ролі у боротьбі зі загрозами здоров'ю, кібербезпекою та соціальною відповідальністю освітян у сучасних умовах.

Стаття "Media literacy and communication as an answer to health threats – a systematic review" (Baranowski M. та ін., 2021) досліджує роль медіаграмотності у протидії загрозам здоров'ю, таким як пандемія COVID-19. Вона демонструє, що підвищення медіаграмотності може бути ефективним інструментом для боротьби з місінформацією та підвищення рівня свідомості про здоров'я серед населення.

Стаття "Media Literacy for the 21st Century: A New Conceptualization and Framework" (Ng C., 2018) пропонує нову концепцію медіаграмотності для сучасного світу, який є все більш віртуальним та медійним. Автор наголошує на необхідності розвитку критичного мислення.

Наукові підходи до медіаграмотності освітян були розглянуті в статті Терепищого С.О., Костенко А.М., Богомаз О. (2021). Автори проаналізували різні концептуальні моделі медіаграмотності та висвітлили їх сильні та слабкі сторони. Вони підкреслюють, що визначення медіаграмотності як здатності аналізувати та оцінювати

інформацію з медіа недостатнє, оскільки не враховує потреби людей у створенні власного контенту, у тому числі за допомогою медіа-технологій. Автори запропонували власну модель медіаграмотності, яка поєднує такі аспекти, як аналіз, критична оцінка, створення та спілкування з медіа-контентом.

У статті Purnawarman P., Arief R.A. *The Development of Media Literacy in Indonesia: A Comparative Study* розглядається питання розвитку медіаграмотності в Індонезії. Автори порівняли досвід країн Південно-Східної Азії з розвитку медіаграмотності та виявили схожі тенденції у використанні медіа-технологій у навчанні. Також автори вказують на необхідність розробки методик та програм для розвитку медіаграмотності у різних соціокультурних умовах.

За результатами досліджень, які були проаналізовані, можна виділити кілька тенденцій в розвитку медіаграмотності:

По-перше, дослідження свідчать про те, що медіаграмотність стає все важливішою у суспільстві, і цінність медіаграмотних навичок зростає.

По-друге, швидкий розвиток технологій призводить до появи нових медіа-каналів, платформ та інструментів, що вимагає від користувачів вміння працювати з ними.

По-третє, відомо, що соціальні медіа мають великий вплив на суспільство, тому все більше уваги приділяється навчанню соціальної медіаграмотності.

По-четверте, у зв'язку з поширенням фейкових новин та дезінформації, все більше уваги приділяється розвитку медіаграмотності, як інструменту протидії цьому явищу.

По-п'яте, медіаграмотність стає все важливішою для освіти, оскільки це вміння допомагає учням аналізувати, оцінювати та розуміти інформацію, що стосується різних предметів.

Отже, медіаграмотність набуває все більшої важливості в нашому суспільстві, оскільки медіа стають все більшим джерелом інформації та впливу на людей. Розвиток інформаційних технологій, зокрема соціальних мереж, зумовлює необхідність розвитку критичного мислення та медіаграмотності серед населення. Особливу увагу до медіаграмотності приділяють в умовах воєнного стану та інформаційної війни, де збереження життя та здоров'я людей може залежати від їхньої здатності правильно розуміти інформацію. Розвиток медіаграмотності відбувається на різних рівнях, від індивідуальних до загальносуспільних, і потребує розвитку відповідної освіти та навчання.

Список використаних джерел:

1. Baranowski M., Rutkowska M., Gawor A., et al. Media literacy and communication as an answer to health threats – a systematic review. BMC Public Health, 2021, Vol. 21(1), pp. 1-12.
2. Hobbs R. Journal of Media Literacy Education, Vol 8, No 3 (2016): Special Issue on Media Literacy in the Asia Pacific Region. Journal of Media Literacy Education, 2016, Vol. 8(3), pp. 1-7.
3. Koltsova O. Media Literacy as a Tool for Combating Misinformation: The Case of Russia. European Journal of Communication, 2020, Vol. 35(3), pp. 267-280.
4. Ng C. Media Literacy for the 21st Century: A New Conceptualization and Framework. Journal of Media Literacy Education, 2018, Vol. 10(1), pp. 1-17.
5. Purnawarman P., Arief R.A. The Development of Media Literacy in Indonesia: A Comparative Study. Jurnal Komunikasi: Malaysian Journal of Communication, 2021, Vol. 37(2), pp. 223-236.
6. Терепищій С. О., Костенко А. М., Богомаз О. Наукові підходи до медіаграмотності освітян. Вища освіта України, 2021, № 2, С. 53-59.

УДК 1: 37.013.73

Костенко А.М.

*кандидат філософських наук, доцент
доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки
Державний університет інфраструктури і технологій
м. Київ, Україна*

РОЛЬ МЕДІАГРАМОТНОСТІ У СПРИЯННІ ЕКОНОМІЧНОМУ ДОБРОБУТУ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Медіаграмотність та економічний добробут є двома важливими напрямками дослідження, які останнім часом привернули значну увагу. Медіаграмотність – це здатність отримувати доступ, аналізувати, оцінювати та створювати медіа в різних формах [1], а економічний добробут – це стан фінансової та економічної безпеки особи [2]. У цій роботі ми досліджуватимемо роль медіаграмотності в сприянні

економічному добробуту, а також виклики та можливості, пов'язані з цим.

Медіаграмотність відіграє вирішальну роль у сприянні економічному добробуту кількома способами. По-перше, медіаграмотність допомагає людям розвивати навички критичного мислення, які дозволяють їм ефективно оцінювати й аналізувати економічну інформацію. Наприклад, особи, які володіють навичками медіаграмотності, можуть аналізувати економічні дані та приймати обґрунтовані рішення щодо інвестицій та фінансового планування [3].

По-друге, медіаграмотність може підвищити фінансову грамотність, надаючи доступ до фінансової освіти та ресурсів. Фінансова грамотність означає здатність розуміти та ефективно управляти особистими фінансами. Медіаграмотність може допомогти людям отримати доступ до ресурсів фінансової освіти за допомогою різних медіа, зокрема онлайн-платформ, відео та подкастів тощо.

По-третє, медіаграмотність може сприяти розвитку підприємництва, надаючи доступ до інформації про ринок, галузеві тенденції та поведінку споживачів. Підприємці можуть використовувати навички медіаграмотності для створення ефективних маркетингових стратегій, які привабливі для їх цільової аудиторії.

Однак існують *виклики*, пов'язані з медіаграмотністю в сприянні економічному добробуту. Так, однією з головних проблем є відсутність доступу до ресурсів навчання медіаграмотності, особливо в країнах, що розвиваються. Обмежений доступ до цифрових ресурсів, включаючи Інтернет і технології, може перешкоджати розвитку навичок медіаграмотності серед людей.

Ще однією проблемою є поширення дезінформації та фейкових новин. Дезінформація може призвести до неправильних фінансових рішень і може негативно вплинути на економічний добробут. Наприклад, окремі особи можуть інвестувати в шахрайські схеми, засновані на дезінформації, що призводить до значних фінансових втрат.

Незважаючи на виклики, медіаграмотність відкриває кілька *можливостей* для сприяння економічному добробуту. Однією з можливостей є все більш широке впровадження цифрових технологій, які полегшили людям доступ до ресурсів навчання медіаграмотності. Наприклад, мобільні телефони та соціальні медіа-платформи надали людям доступ до великої кількості ресурсів фінансової освіти.

Ще одна можливість – посилення уваги до медіаграмотності в навчальних закладах, зокрема, які переміщені внаслідок війни. Навчальні заклади все більше інтегрують медіаграмотність у свої навчальні програми, тим самим озброюючи людей необхідними навичками для ефективного аналізу та оцінки медіаконтенту.

Підсумовуючи, медіаграмотність відіграє вирішальну роль у сприянні економічному добробуту. Вона підвищує фінансову грамотність, сприяє розвитку підприємництва та допомагає людям приймати обґрунтовані фінансові рішення. Незважаючи на виклики, пов'язані з медіаграмотністю, такі як обмежений доступ до цифрових ресурсів і розповсюдження дезінформації, існує кілька можливостей, зокрема все більше впровадження цифрових технологій і зосередження уваги на медіаграмотності в навчальних закладах. Підвищення медіаграмотності може призвести до покращення економічного добробуту та фінансової безпеки людей.

Список використаних джерел:

1. Svyrydenko D., Terepyshchyi S. Media Literacy and Social Responsibility of Educators in the Conditions of Information War: The Problem Statement. *Studia Warmińskie*, 2020, Т. 57. pp. 75-83.
2. Терепищій С. О., Костенко А. М., Богомаз О. Наукові підходи до медіаграмотності освітян. *Вища освіта України*, 2021, № 2, С. 53-59.
3. Oleksiyenko A., Terepyshchyi S., Gomilko O., Svyrydenko D. 'What do you mean, you are a refugee in your own country?': Displaced scholars and identities in embattled Ukraine. *European Journal of Higher Education*, 2021, Vol. 11(2), pp. 101-118.

УДК 1: 37.013.73

Єжель І.М.

*кандидат біологічних наук, старший викладач кафедри біології
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна*

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ У ВИКЛАДАННІ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН

Медіаграмотність означає здатність отримувати доступ, аналізувати, оцінювати та створювати медіаконтент у різних формах медіа. Це стає все більш важливим у сучасну цифрову епоху, коли медіа всюдиусі та формують наше розуміння світу навколо нас. Викладання природничих дисциплін, таких як біологія, хімія та фізика, може

отримати значну користь від включення навичок медіаграмотності. У цьому есе ми дослідимо переваги медіаграмотності у викладанні природничих дисциплін.

Однією з основних переваг медіаграмотності у викладанні природничих дисциплін є здатність критично оцінювати наукову інформацію, представлену в ЗМІ. Медіа-платформи часто використовуються для поширення наукової інформації серед громадськості, але не вся вона є точною чи надійною. Навчаючи студентів навичкам медіаграмотності, вони можуть оцінювати достовірність і точність наукової інформації, представлені в ЗМІ, і приймати обґрунтовані рішення щодо того, чому вірити.

Медіаграмотність також може допомогти учням зрозуміти складні наукові концепції. Відео, анімація та інфографіка можуть надати візуальне представлення наукових концепцій, які важко зрозуміти за допомогою традиційних методів навчання. Аналізуючи та створюючи медіаконтент, студенти можуть глибше розуміти наукові концепції та процеси. Це покращує не лише їхні наукові знання, але й навички медіаграмотності.

Крім того, впровадження медіаграмотності у викладання природничих дисциплін може допомогти учням розвинути комунікативні навички. Виробництво медіа включає різні етапи, включаючи дослідження, написання, редагування та презентацію. Створюючи медіа-контент, пов'язаний з природничими дисциплінами, студенти можуть розвинути навички передачі складних наукових концепцій у чіткій та лаконічній формі. Це може допомогти їм представити свої наукові відкриття у більш доступний спосіб ширшій аудиторії.

Медіаграмотність також може сприяти розвитку інтересу до природничих дисциплін. Використання привабливого та релевантного медіаконтенту може привернути увагу учнів і підвищити їхню мотивацію до навчання. Наприклад, створення анімації або відео, які демонструють хімічні реакції, може зробити тему цікавішою та легшою для розуміння. Завдяки цьому медіаграмотність може допомогти підвищити академічну успішність учнів та їх інтерес до наукових галузей.

Підсумовуючи, медіаграмотність є цінною навичкою, яку можна застосовувати під час викладання природничих дисциплін. Включаючи навички медіаграмотності в навчальну програму, студенти можуть критично оцінювати наукову інформацію, представлену в ЗМІ, розуміти складні наукові концепції, розвивати комунікативні навички та виховувати інтерес до природничих дисциплін. Медіаграмотність у викладанні природничих дисциплін може допомогти подолати прірву між наукою та громадськістю, створюючи більш поінформованих

громадян, які можуть займатися науковими проблемами та приймати обґрунтовані рішення.

Список використаних джерел:

1. Alexander B. et al. Digital literacy in higher education, Part II: An NMC Horizon project strategic brief. The New Media Consortium, 2017. С. 1-37.
2. Lemke J. Multimedia literacy demands of the scientific curriculum. *Linguistics and education*. 1998. Т. 10. №. 3. С. 247-271.
3. Thoman E., Jolls T. Media literacy—A national priority for a changing world. *American Behavioral Scientist*. 2004. Т. 48. №. 1. С. 18-29.
4. Schwarz G. Literacy expanded: The role of media literacy in teacher education. *Teacher Education Quarterly*. 2001. С. 111-119.
5. Kellner D., Share J. Critical media literacy: Crucial policy choices for a twenty-first-century democracy. *Policy Futures in Education*. 2007. Т. 5. №. 1. С. 59-69.
6. Мохонько В. А. Розширення можливостей критичного мислення: важливість навчання медіаграмотності в школах. *The X International Scientific and Practical Conference «Innovative ways of learning development»*, March 13–15, 2023, Varna, Bulgaria, 281 p. – С. 152.

УДК 1: 37.013.73

Петренко О.О.

*Студент 2-го курсу ОП «Теоретична і практична філософія»
Український державний університеті імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна*

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОСВІТЯН ТА ЇХ РОЛЬ У ФОРМУВАННІ МАЙБУТНЬОГО

Педагоги відіграють вирішальну роль у формуванні майбутнього суспільства. Вони відповідають за передачу знань, навичок і цінностей студентам, які є майбутніми лідерами та громадянами світу. Однак обов'язки педагогів виходять за межі викладання та навчання та включають соціальну відповідальність за сприяння рівності, соціальній справедливості та інклюзивності у своїй педагогічній практиці. У цьому

есе ми досліджуватимемо соціальну відповідальність освітян та її значення у формуванні кращого майбутнього суспільства.

Одним із найважливіших аспектів соціальної відповідальності педагогів є сприяння справедливості та соціальної справедливості у своїй педагогічній практиці. Це включає створення інклюзивного та сприятливого навчального середовища, де всі учні відчують цінність і повагу, незалежно від свого походження. Педагоги можуть зробити це, розробляючи навчальні програми, які відображають різноманіття їхніх учнів, використовуючи інклюзивну мову та уникаючи стереотипів і упереджень у своїх навчальних матеріалах. Роблячи це, викладачі можуть створити безпечне та привітне середовище, де студентам буде комфортно висловлювати свої погляди та вчитися один в одного.

Іншим аспектом соціальної відповідальності педагогів є підготовка учнів до активної громадянської позиції та соціальної активності. Це передбачає навчання студентів їхнім правам і обов'язкам як громадян, а також важливості громадянської активності та соціальної відповідальності. Педагоги можуть зробити це, включаючи соціальні проблеми та поточні події у своє навчання, заохочуючи учнів до участі в громадських роботах і волонтерській роботі, а також сприяючи громадянській освіті та політичній обізнаності. Роблячи це, освітяни можуть допомогти створити покоління соціально відповідальних громадян, які віддані справі створення кращого світу для всіх.

Педагоги також несуть відповідальність за сприяння екологічній стійкості та піклування у своїй педагогічній практиці. Це передбачає навчання студентів важливості захисту навколишнього середовища, збереження природних ресурсів і зменшення викидів вуглекислого газу. Педагоги можуть зробити це, включивши питання охорони довкілля у своє викладання, пропагуючи екологічні практики в класі та заохочуючи учнів до дій щодо екологічних питань. Роблячи це, освітяни можуть допомогти створити більш стійке майбутнє для всіх.

Педагоги несуть відповідальність за моделювання етичної поведінки та професіоналізму у своїй педагогічній практиці. Це включає підтримку високих стандартів професіоналізму, чесності та порядності у їхніх взаємодіях зі студентами, колегами та широким суспільством. Педагоги можуть зробити це, дотримуючись професійних кодексів поведінки, сприяючи етичній поведінці серед своїх учнів і відповідаючи за свої дії. Таким чином педагоги можуть бути прикладом для своїх студентів і сприяти формуванню культури етичної поведінки та професіоналізму.

Таким чином, педагоги несуть соціальну відповідальність за сприяння справедливості, соціальної справедливості, інклюзивності, екологічної стійкості та етичної поведінки у своїй педагогічній практиці. Роблячи це, вони можуть допомогти створити краще майбутнє для

суспільства, готуючи студентів до активної громадянської позиції, виховуючи культуру соціальної відповідальності та заохочуючи сталість та етичну поведінку. Педагоги відіграють вирішальну роль у формуванні майбутнього суспільства, і їхня соціальна відповідальність є важливою для створення більш справедливого, рівноправного та сталого світу для всіх.

Список використаних джерел:

1. Sihem B. Social responsibility of educators. *International Journal of Educational Research and Technology*. 2013. Т. 4. №. 1. С. 46-51.
2. Chopra A., Marriya S. Corporate social responsibility and education in India. *Issues and Ideas in Education*. 2013. Т. 1. №. 1. С. 13–22.
3. Matten D., Moon J. Corporate social responsibility. *Journal of business Ethics*. 2004. Т. 54. С. 323-337.
4. Pozo P., Grao-Cruces A., Perez-Ordas R. Teaching personal and social responsibility model-based programmes in physical education: A systematic review. *European Physical Education Review*. 2018. Т. 24. №. 1. С. 56-75.

УДК 1: 37.013.73

Вара А.О.

*Студент 2-го курсу ОП «Теоретична і практична філософія»
Український державний університеті імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна*

РЕКОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ: ПОСТМОДЕРНІСТСЬКИЙ ПОГЛЯД НА ВЛАДУ, ПОЛІТИКУ ТА РОЗШИРЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ

У сучасному суспільстві медіаграмотність стала актуальною проблемою, яка потребує вирішення. Вчені визначили, що існує потреба в медіаграмотності, особливо серед дітей, щоб переконатися, що вони можуть ефективно взаємодіяти та інтерпретувати медіа, до яких вони

піддаються. Букінгем (2005) стверджує, що медіаіндустрія та регулюючі органи повинні створити «медіакомпетентну» дитину, яка зможе розуміти та орієнтуватися в складнощах сучасних ЗМІ.

Однак важливо зазначити, що медіаграмотність важлива не лише для дітей, а й для кожного в суспільстві. Шарда (2014) зазначає, що медіаграмотність може відігравати значну роль у зменшенні гендерних стереотипів і просуванні гендерної рівності. Крім того, медіаграмотність може відігравати важливу роль у формуванні громадської думки та підвищенні соціальної відповідальності. Свириденко та Терепищій (2020) стверджують, що медіаграмотність може сприяти соціальній відповідальності освітян, зокрема в контексті інформаційної війни.

У нинішню цифрову епоху освіта з кібербезпеки також стала ключовим аспектом медіаграмотності. Терепищій та Костенко (2021, 2022) обговорюють важливість медіаграмотності для підвищення інформаційної безпеки та зменшення кіберзагроз. З огляду на розвиток цифрового ландшафту, медіаграмотність стала необхідним інструментом для людей, щоб орієнтуватися в цифровому світі та ефективно брати участь у ньому.

Капелло (2017) розглядає ширше і стверджує, що медіаграмотність є вирішальним фактором у просуванні соціальних змін. Медіаграмотність може дозволити людям критично сприймати медіа-повідомлення та стати активними учасниками формування соціальної реальності. Ставлячи під сумнів домінуючі медіа-наративи та розуміючи механізми медіа-маніпуляції, люди можуть стати агентами соціальних змін.

Проте важливо зазначити, що медіаграмотність не є панацеєю від усіх суспільних хвороб. Складні відносини між засобами масової інформації, суспільством і владою ускладнюють визначення та застосування медіаграмотності в єдиний спосіб. Постмодерністи стверджують, що влада є розпорошеною та оскарженою, а тому інтерпретація медіа-повідомлень не є об'єктивною, а скоріше залежить від індивідуальних точок зору та досвіду.

Постмодерністи також стверджують, що сама концепція медіаграмотності закладена у владних відносинах і тому є за своєю суттю політичною. Інтерпретація медіа-повідомлень не є нейтральною, а радше формується позицією людини в суспільстві, включаючи такі чинники, як стать, раса, клас і сексуальність. Як таку, медіаграмотність не слід розуміти як фіксований набір навичок, а як критичну та рефлексивну практику, яка передбачає сумнів до домінуючих наративів і структур влади, які формують виробництво та споживання медіа.

Крім того, постмодерністи стверджують, що медіаграмотність не можна відірвати від ширшого соціального та культурного контекстів. Медійні повідомлення не існують у вакуумі, а на них впливає ряд

соціальних і культурних факторів, включаючи історію, політику та економіку. Тому медіаграмотність слід розглядати як засіб залучення та критики ширших соціальних і культурних проблем, які лежать в основі виробництва та споживання медіа.

У цьому сенсі медіаграмотність можна розглядати як інструмент розширення можливостей окремих осіб і громад. Дозволяючи людям піддавати сумніву та кидати виклик домінуючим нарративам і владним структурам, які формують медіа-повідомлення, медіаграмотність може забезпечити платформу для почуттів маргіналізованих голосів і точок зору. Крім того, сприяючи критичному мисленню та рефлексивності, медіаграмотність може спонукати людей стати активними учасниками формування своєї соціальної реальності та здійснення соціальних змін.

Проте постмодерністи також застерігають, що медіаграмотність не слід розуміти як панацею від соціальних і культурних проблем. Відносини між медіа та суспільством є складними та багатовимірними, і сама по собі медіаграмотність не може вирішити всі проблеми, які виникають у зв'язку з цим. Крім того, постмодерністи стверджують, що медіаграмотність не є фіксованим або статичним поняттям, а постійно розвивається у відповідь на зміни в медіатехнологіях і культурних практиках.

Підсумовуючи, медіаграмотність є ключовим поняттям у сучасному суспільстві, але воно також є дуже суперечливим і політично зарядженим. Сприяючи критичній взаємодії з медіа-повідомленнями та владними структурами, які їх підтримують, медіаграмотність може розширити можливості окремих людей і спільнот і створити платформу для того, щоб голоси та точки зору маргіналів були почуті. Проте медіаграмотність не є панацеєю від усіх соціальних і культурних проблем, і її слід розуміти як складну концепцію, що постійно розвивається, що потребує постійного осмислення та участі.

Список використаних джерел:

1. Buckingham D. Constructing the "media competent" child: Media literacy and regulatory policy in the UK. *MedienPädagogik: Zeitschrift für Theorie und Praxis der Medienbildung*. 2005. Т. 11. С. 1-14.
2. Sharda A. Media and gender stereotyping: The need for media literacy. *International Research Journal of Social Sciences*. 2014. Т. 3. №. 8. С. 43-49.

3. Svyrydenko D., Terepyshchyi S. Media Literacy and Social Responsibility of Educators in the Conditions of Information War: The Problem Statement. *Studia Warmińskie*, 2020, T. 57. pp. 75-83.
4. Terepyshchyi S., Kostenko A. Mapping the Landscapes of Cybersecurity Education during the War in Ukraine 2022. *Studia Warmińskie*, 2022, T. 59, pp. 125-135.
5. Terepyshchyi S., Kostenko A. Umiejętność korzystania z mediów i bezpieczeństwo informacji w edukacji. *Studia Warmińskie*, 2021, T. 58, pp. 133-141.
6. Cappello G. Literacy, media literacy and social change. Where do we go from now? *Italian Journal of Sociology of Education*. 2017. T. 9. №. 1.
7. Мохонько В. А. Розширення можливостей критичного мислення: важливість навчання медіаграмотності в школах. The X International Scientific and Practical Conference «Innovative ways of learning development», March 13–15, 2023, Varna, Bulgaria, 281 p. – С. 152.

УДК 1: 37.013.73

Заїчко В.В.

аспірантка 2-го року навчання

*Український державний університеті імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна*

НАВЧАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ: РОЗШИРЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ЛЮДЕЙ В ЕПОХУ ІНФОРМАЦІЇ

Ми живемо в епоху, коли інформація у нас під рукою. Інтернет, соціальні медіа та різні форми цифрових медіа змінили спосіб доступу до інформації та її споживання. Однак з такою великою кількістю інформації також зростає занепокоєння щодо якості та надійності інформації, з якою ми стикаємося. Саме тут навчання медіаграмотності відіграє вирішальну роль. Навчання медіаграмотності – це здатність мати доступ, аналізувати, оцінювати та створювати медіа в різних формах. Це важлива навичка, яка необхідна людям, щоб орієнтуватися в складному медіаландшафті та приймати обґрунтовані рішення.

Важливість медіаграмотності підкреслюється в роботах Расі та ін. (2019) та Valtonen et al. (2019), які наголошують на необхідності навчання медіаграмотності в епоху машинного навчання. Вони стверджують, що люди повинні мати необхідні навички для навігації та критичного аналізу алгоритмів, які формують інформацію, з якою вони стикаються. Крім того, освіта медіаграмотності може відігравати значну роль у вирішенні різних соціальних проблем, як показали Scull та ін. (2022) у своєму дослідженні щодо використання медіаграмотності в освіті про сексуальне здоров'я у середній школі.

Крім того, освіта медіаграмотності є важливою в контексті інформаційної війни, як підкреслюють Свириденко та Терепищій (2020) та Терепищій та Костенко (2022) у своїх дослідженнях освіти медіаграмотності під час війни в Україні. У такому контексті освіта з медіаграмотності може надати людям можливість розпізнавати та кидати виклик дезінформації та пропаганді, а також приймати обґрунтовані рішення на основі надійних джерел інформації.

Навчання медіаграмотності також має важливе значення для сприяння цифровій участі в політиці, як обговорювали Kahne і Bowyer (2019). Вони стверджують, що медіаграмотність може надати людям можливість брати участь у політичному процесі та приймати обґрунтовані рішення.

Крім того, освіта медіаграмотності може відігравати вирішальну роль у зміцненні психологічного благополуччя, як підкреслив Стемпс (2023). Вони припускають, що навчання медіаграмотності може допомогти людям розвинути критичні навички медіаграмотності, що може позитивно вплинути на їхню расову приналежність і психологічний стан.

Гоббс (2021) наголошує на важливості медіаграмотності в дії. Вони стверджують, що навчання медіаграмотності має бути зосереджене на дослідженні медіа та розвитку навичок критичного мислення, які дають можливість людям кинути виклик медіарепрезентаціям і наративам.

Освіта медіаграмотності важлива не лише для окремих людей, а й для суспільства в цілому. Освіта медіаграмотності може відігравати вирішальну роль у просуванні соціальної відповідальності, як підкреслюють Свириденко та Терепищій (2020). Педагоги повинні усвідомлювати свою роль у просуванні медіаграмотності та розвитку навичок критичного мислення у своїх учнів.

Крім того, навчання медіаграмотності може допомогти вирішити проблему цифрового розриву та сприяти цифровій справедливості. Як підкреслюють Олексієнко та ін. (2021), особи, які переміщені або маргіналізовані, часто мають обмежений доступ до надійних джерел інформації, що робить їх уразливими до дезінформації та пропаганди.

Навчання медіаграмотності може дати цим людям змогу розпізнавати та оскаржувати неправдиву інформацію та приймати обґрунтовані рішення.

Навчання медіаграмотності має також адаптуватися до медіаландшафту, що розвивається. Зі швидким розвитком технологій люди повинні розвивати нові навички, щоб орієнтуватися в нових формах медіа, таких як віртуальна та доповнена реальність. Валтонен та ін. (2019) припускають, що освіта медіаграмотності має також зосереджуватися на розвитку навичок аналізу та оцінки етичних наслідків нових технологій.

Таким чином, освіта медіаграмотності є важливою навичкою для людей, щоб орієнтуватися в складному медіаландшафті та приймати обґрунтовані рішення. Вкрай важливо, щоб освітяни та суспільство в цілому визнали важливість навчання медіаграмотності та інтегрували його в систему освіти. Роблячи це, ми можемо сприяти соціальній відповідальності, цифровій справедливості та надавати людям можливість стати критичними споживачами та творцями медіа в епоху інформації.

Список використаних джерел:

1. Hobbs R. *Media literacy in action: Questioning the media*. Rowman & Littlefield Publishers, 2021.
2. Kahne J., Bowyer B. Can media literacy education increase digital engagement in politics? *Learning, Media and Technology*. 2019. Т. 44. №. 2. С. 211-224.
3. Oleksiyenko A., Terepyshchyi S., Gomilko O., Svyrydenko D. ‘What do you mean, you are a refugee in your own country?’: Displaced scholars and identities in embattled Ukraine. *European Journal of Higher Education*, 2021, Vol. 11(2), pp. 101-118.
4. Rasi P., Vuojärvi H., Ruokamo H. Media literacy education for all ages. *Journal of Media Literacy Education*. 2019. Т. 11. №. 2. С. 1-19.
5. Scull T. M. et al. A media literacy education approach to high school sexual health education: immediate effects of media aware on adolescents’ media, sexual health, and communication outcomes. *Journal of Youth and Adolescence*. 2022. Т. 51. №. 4. С. 708-723.
6. Stamps D. L. The nexus between Black media consumers’ racial identity, critical and digital media literacy skills, and psychological well-being. *Information, Communication & Society*. 2023. С. 1-17.

7. Svyrydenko D., Terepyshchyi S. Media Literacy and Social Responsibility of Educators in the Conditions of Information War: The Problem Statement. *Studia Warمیńskie*, 2020, T. 57. pp. 75-83.
8. Terepyshchyi S., Kostenko A. Mapping the Landscapes of Cybersecurity Education during the War in Ukraine 2022. *Studia Warمیńskie*, 2022, T. 59, pp. 125-135.
9. Valtonen T. et al. Media Literacy Education in the Age of Machine Learning. *Journal of Media Literacy Education*. 2019. T. 11. №. 2. С. 20-36.
10. Заїчко В. Мовна політика навчання іноземних здобувачів у закладах вищої освіти України. Міждисциплінарні наукові дослідження: особливості та тенденції: матеріали міжнародної наукової конференції. (Т.4), 4 грудня, 2020 рік. Чернігів, Україна: МЦНД. С. 41-42.
11. Терепищій С. О. Удосконалення навичок практичної медіаграмотності освітян в умовах воєнного стану. Збірник наукових праць «Гілея: науковий вісник», 2022, Спецвипуск. С. 17-18.

УДК 1: 37.013.73

Іванець Н.В.

*аспірантка кафедри соціальної філософії, філософії освіти
та освітньої політики*

*Український державний університет імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна*

ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА: СПРИЯННЯ АКТИВНОМУ ГРОМАДЯНСТВУ У СКЛАДНОМУ СВІТІ

Громадянська освіта є важливою складовою здорової демократії. Вона надає людям знання, навички та цінності, необхідні для участі в політичному та громадському житті. Надані джерела проливають світло на різні аспекти громадянської освіти, починаючи від її ефективності в підвищенні політичного інтересу та знань до викликів узгодження суверенітету корінних народів і мультикультурної громадянської освіти. У цій роботі розглядаються ці різноманітні точки зору та наголошується на необхідності комплексного та детального підходу до громадянської освіти.

Alscher та ін. (2022) демонструють позитивний вплив громадянської освіти на бажання студентів брати участь у політичному та громадському житті. Вони виявили, що громадянська освіта в поєднанні з високою якістю викладання підвищує політичний інтерес і знання, що, у свою чергу, сприяє бажанню студентів брати участь у громадській діяльності. Це дослідження показує, що громадянська освіта має потенціал для виховання активного громадянства, але вона вимагає ефективних педагогічних практик.

Кемпбелл (2019) подає вичерпний огляд літератури з громадянської освіти, висвітлюючи кілька ключових висновків. По-перше, громадянська освіта — це багатовимірна концепція, яка охоплює низку тем і навичок, зокрема політичні знання, критичне мислення та соціальну відповідальність. По-друге, ефективна громадянська освіта потребує цілісного підходу, який враховує роль сім'ї, громади та уряду. По-третє, громадянська освіта має відповідати різноманітним потребам і досвіду учнів. Огляд Кемпбелла підкреслює складність громадянської освіти та необхідність комплексного та інклюзивного підходу.

Девантара та ін. (2019) наголошують на важливості ідеології у формуванні громадянської освіти. Вони стверджують, що Pancasila, державна ідеологія Індонезії, забезпечує основу для громадянської освіти, яка наголошує на національній єдності, соціальній справедливості та демократії. Автори стверджують, що наголос Панкасили на колективізмі та співпраці є альтернативою індивідуалістичним моделям виховання громадянства, які надають перевагу особистим досягненням над соціальною відповідальністю. Це дослідження висвітлює роль ідеології у формуванні громадянської освіти та ставить питання про цінності та принципи, які лежать в основі різних моделей громадянської освіти.

Сабзаліан (2019) звертає увагу на протиріччя між суверенітетом корінного населення та мультикультурною громадянською освітою. Автор стверджує, що домінуюча модель громадянської освіти в західних демократіях не визнає унікальної історії та досвіду корінних народів. Сабзаліан закликає до антиколоніального підходу до громадянської освіти, який визнає постійний вплив колоніалізму та дає можливість корінним народам відновити свій суверенітет. Це дослідження піднімає важливі питання про роль громадянської освіти у просуванні соціальної справедливості та примирення.

Суолвелл і Пейн (2019) виступають за критичну громадянську освіту для маленьких дітей. Вони стверджують, що раннє дитинство є вирішальним періодом для розвитку основних навичок і цінностей, які підтримують активну громадянську позицію. Критична громадянська освіта змушує дітей ставити під сумнів статус-кво, кидати виклик стереотипам і брати участь у соціальних діях. Це дослідження

підкреслює важливість раннього втручання для сприяння активній громадянській позиції та наголошує на необхідності педагогічної практики, що відповідає віку.

Терепищій і Костенко (2022) досліджують роль освіти з кібербезпеки в сприянні громадянській активності під час конфлікту. Вони стверджують, що освіта з питань кібербезпеки може надати громадянам можливість захищати свою конфіденційність, захищатися від кібератак і брати участь в онлайн-активності. Це дослідження підкреслює важливість громадянської освіти, яка відповідає сучасним викликам, і наголошує на необхідності гнучкої та адаптивної педагогічної практики.

У сукупності ці джерела висвітлюють багатогранний характер громадянської освіти та різноманітні виклики та можливості, які вона створює. Громадянська освіта вимагає ефективних педагогічних практик, комплексного та інклюзивного підходу та визнання унікальної історії та досвіду різних спільнот. Таким чином, громадянську освіту слід розглядати як постійний процес, що розвивається, який відповідає мінливим потребам і контекстам учнів.

Список використаних джерел:

1. Alscher P., Ludewig U., McElvany N. Civic education, teaching quality and students' willingness to participate in political and civic life: Political interest and knowledge as mediators. *Journal of youth and adolescence*. 2022. Т. 51. №. 10. С. 1886-1900.
2. Campbell D. E. What social scientists have learned about civic education: A review of the literature. *Peabody Journal of Education*. 2019. Т. 94. №. 1. С. 32-47.
3. Dewantara J. A. et al. Pancasila as ideology and characteristics civic education in Indonesia. *International Journal for Educational and Vocational Studies*. 2019. Т. 1. №. 5. С. 400-405.
4. Sabzalian L. The tensions between Indigenous sovereignty and multicultural citizenship education: Toward an anticolonial approach to civic education. *Theory & Research in Social Education*. 2019. Т. 47. №. 3. С. 311-346.
5. Swalwell K., Payne K. A. Critical civic education for young children. *Multicultural Perspectives*. 2019. Т. 21. №. 2. С. 127-132.
6. Terepyschyi S., Kostenko A. Mapping the Landscapes of Cybersecurity Education during the War in Ukraine 2022. *Studia Warmińskie*, 2022, Т. 59, pp. 125-135.

7. Waluyandi F., Trihastuti R., Muchtarom M. Implementation of Parental Involvement in Learning Civic Education. Budapest International Research and Critics in Linguistics and Education (BirLE) Journal. 2020. T. 3. №. 4. С. 1686-1695.

УДК 1: 37.013.73

Паром О.О.

Студентка 2-го курсу

Факультет дошкільної та спеціальної освіти

Уманського державного педагогічного університету імені Павла

Тичини

м. Умань, Україна

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ПІДХОДІВ ДО ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА ЇХНІЙ ПОТЕНЦІЙНИЙ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ДІТЕЙ

Освіта є вирішальним аспектом людського розвитку та зростання. Це забезпечує основу для навчання та набуття знань і навичок, необхідних для успіху в різних сферах життя. Дошкільна освіта є особливо важливою для закладення основи для майбутнього навчання та розвитку. Ця робота має на меті вивчити різні підходи до дошкільної освіти та їхній потенційний вплив на розвиток дітей, використовуючи надані джерела.

Одним із підходів до дошкільної освіти є використання технологічних прийомів підготовки дітей до школи. За словами Хамідовни (2020), впровадження технологічних прийомів у дошкільну освіту може покращити результати навчання дітей шляхом покращення їхніх когнітивних, соціально-емоційних та мовних навичок. Цей підхід визнає важливість інтеграції технологій у навчання та те, як їх можна використовувати, щоб зробити навчання більш захоплюючим та інтерактивним для маленьких дітей.

Іншим підходом до дошкільної освіти є використання традиційних ігор для розвитку мовних навичок. Kenanoglu та Duran (2021) припускають, що традиційні ігри можуть бути ефективними для розвитку мовних навичок у дітей дошкільного віку. Цей підхід визнає важливість гри та те, як її можна використовувати для покращення

мовних навичок дітей. Він також підкреслює цінність культурних традицій і те, як їх можна використовувати для сприяння навчанню.

Іншим підходом до дошкільної освіти є формування кількісних уявлень у дошкільних освітніх організаціях. Олімовна та ін. (2022) припускають, що кількісні уявлення відіграють важливу роль у розвитку математичних навичок у дітей дошкільного віку. Цей підхід визнає важливість математики в розвитку дітей і те, як її можна навчати за допомогою наочних посібників і уявлень.

Окрім академічного розвитку, дошкільна освіта також може сприяти сталій поведінці. Шиндіч та ін. (2021) припускають, що дошкільна освіта може схилити дітей до стійкої поведінки, навчаючи їх про довкілля та про те, як його захищати. Цей підхід визнає важливість стійкості та те, як її можна сприяти через освіту в ранньому віці.

Крім того, медіаграмотність та соціальна відповідальність педагогів є важливими у дошкільній освіті. Свириденко та Терепищій (2020) вважають, що освітяни повинні бути медіаграмотними та соціально відповідальними, щоб ефективно навчати дітей в умовах інформаційної війни. Цей підхід визнає важливість педагогів у розвитку критичного мислення та відповідальної поведінки серед дітей дошкільного віку.

Нарешті, навчання кібербезпеці є ще одним важливим аспектом дошкільної освіти. Терепищій і Костенко (2022) припускають, що освіта з кібербезпеки необхідна для підготовки дітей до цифрової ери та для захисту їх від онлайн-небезпек. Цей підхід визнає важливість кібербезпеки в сучасному світі та те, як її можна включити в дошкільну освіту для сприяння безпечним цифровим практикам серед маленьких дітей.

Підсумовуючи, дошкільна освіта відіграє вирішальну роль у розвитку дітей, і для сприяння їхньому навчанню та зростанню можна використовувати різні підходи. Надані джерела підкреслюють важливість технологій, традиційних ігор, математики, сталого розвитку, медіаграмотності, соціальної відповідальності педагогів та навчання кібербезпеці в дошкільній освіті. Використовуючи ці підходи, педагоги можуть надати дітям необхідні інструменти, щоб досягти успіху в навчанні та суспільстві в майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Hamidovna N. R. Preparation of children in schools by making technological techniques in pre-school education. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences*. 2020. Т. 8. №. 2. С. 120-124.

2. Kenanoglu D., Duran M. The Effect of Traditional Games on the Language Development of Pre-School Children in Pre-School Education. *Asian Journal of Education and Training*. 2021. T. 7. №. 1. С. 74-81.
3. Olimovna S. N. et al. Formation of quantitative representations in the secondary groups in pre-school educational organizations. *International journal of research in commerce, it, engineering and social sciences*, 2022. T. 16. №. 01. С. 58-60.
4. Šindić A. et al. Predisposition Towards Sustainable Behaviour Among Students in the Pre-school Education Study Programme. *Journal of Elementary Education*. 2021. T. 14. №. 3. С. 357-372.
5. Svyrydenko D., Terepyshchyi S. Media Literacy and Social Responsibility of Educators in the Conditions of Information War: The Problem Statement. *Studia Warmińskie*, 2020, T. 57. pp. 75-83.
6. Terepyshchyi S., Kostenko A. Mapping the Landscapes of Cybersecurity Education during the War in Ukraine 2022. *Studia Warmińskie*, 2022, T. 59, pp. 125-135.

УДК 1: 37.013.73

Agnieszka Bienkowska

student

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski

Polska

THE IMPORTANCE OF CYBERSECURITY EDUCATION IN THE MODERN WORLD

In today's interconnected world, cybersecurity has become a crucial issue for individuals, organizations, and governments alike. With the increasing number of cyber attacks and data breaches, there is a growing need for cybersecurity professionals who can protect sensitive information and networks from malicious actors. However, to produce effective cybersecurity professionals, it is important to ensure that individuals are educated on the subject from an early age. This essay will explore the importance of cybersecurity education and its implications for society, using a range of sources on the topic.

One of the sources, a study by Catota et al. (2019), focuses on cybersecurity education in developing nations. The authors argue that cybersecurity education is crucial for individuals and organizations in these

countries, where the lack of awareness and preparedness for cyber attacks can have severe consequences. They suggest that cybersecurity education should be integrated into school curriculums and that governments should provide resources to support this. This study highlights the importance of cybersecurity education at a national level, as it can have significant implications for the economic and political stability of a country.

Another source, a UK case study by Crick et al. (2019), examines the role of accreditation in cybersecurity education. The authors suggest that accreditation can provide a standard for cybersecurity education and ensure that students have the necessary skills and knowledge to enter the cybersecurity profession. They argue that accreditation should be tailored to the needs of the industry and that universities should work closely with employers to ensure that their courses meet these needs. This study emphasizes the importance of collaboration between education and industry in cybersecurity education, as it can help to produce graduates who are better prepared for the workforce.

Skorenkyy et al. (2021) explore the use of augmented reality in cybersecurity education. They suggest that augmented reality can be used to create immersive environments that simulate cyber attacks and allow students to practice their responses. This approach can make cybersecurity education more engaging and interactive, and help to bridge the gap between theory and practice. This study highlights the potential of new technologies to transform cybersecurity education and improve the effectiveness of training.

Terepyshchyi and Kostenko (2022) map the landscape of cybersecurity education in Ukraine during the war. They suggest that the conflict has highlighted the importance of cybersecurity and increased the demand for professionals in the field. However, they also note that the education system in Ukraine faces challenges, such as a lack of resources and outdated curriculums. The authors suggest that a multidisciplinary approach is needed, with input from a range of disciplines such as computer science, law, and psychology, to produce well-rounded cybersecurity professionals. This study emphasizes the need for a holistic approach to cybersecurity education, which takes into account the complex nature of the field.

Tsado (2019) argues that cybersecurity education should be a top-driven, multidisciplinary, school-wide approach. The author suggests that cybersecurity education should not be limited to computer science departments but should be integrated into all disciplines. This approach can help to produce graduates who are better prepared for the challenges of the modern world, where cybersecurity is a concern for all industries. This study emphasizes the importance of a comprehensive approach to cybersecurity education, which takes into account the diverse nature of the field.

Finally, Venter et al. (2019) argue that cybersecurity education is as essential as the "three R's" of reading, writing, and arithmetic. They suggest

that cybersecurity education should be integrated into all levels of education, from primary school to university. This approach can help to create a culture of cybersecurity awareness and ensure that individuals are better prepared for the challenges of the digital world. This study highlights the importance of cybersecurity education for individuals, as it can help to protect their personal information and assets.

References:

1. Catota F. E., Morgan M. G., Sicker D. C. Cybersecurity education in a developing nation: The Ecuadorian environment. *Journal of Cybersecurity*. 2019. T. 5. №. 1. – С. 1-12.
2. Crick T. et al. A UK case study on cybersecurity education and accreditation. 2019 IEEE Frontiers in Education Conference (FIE). – IEEE, 2019. – С. 1-9.
3. Skorenkyy Y. et al. Use of augmented reality-enabled prototyping of cyber-physical systems for improving cyber-security education. *Journal of Physics: Conference Series*. IOP Publishing, 2021. T. 1840. №. 1. С. 012026.
4. Terepyszchyi S., Kostenko A. Mapping the Landscapes of Cybersecurity Education during the War in Ukraine 2022. *Studia Warmińskie*, 2022, T. 59, pp. 125-135.
5. Tsado L. Cybersecurity Education: The need for a top-driven, multidisciplinary, school-wide approach. *Journal of Cybersecurity Education, Research and Practice*. 2019. T. 2019. №. 1. С. 4.
6. Venter I. M. et al. Cyber security education is as essential as “the three R's”. *Heliyon*. 2019. T. 5. №. 12. С. e02855.

УДК 1: 37.013.73

Michał Czaplinski

student

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski

Polska

MEDIA LITERACY IN POLISH SCHOOLS: CURRENT STATE AND FUTURE DIRECTIONS

Media literacy has become an increasingly important topic in education as the internet and social media have made it easier to access and share

information. In Poland, there has been a growing interest in media literacy, with researchers and educators exploring how it can be incorporated into the school curriculum. This essay will examine the current state of media literacy in Polish schools by analyzing several sources on the subject.

The article by Hindin et al. (2004) focuses on media literacy in the context of nutrition education for parents of young children. The authors developed a curriculum to educate parents about the effects of television advertising on their children's food requests. The study shows the importance of media literacy in understanding the influence of media on consumer behavior, particularly in relation to food choices. This is a relevant example of how media literacy can be incorporated into different subject areas in schools.

Kellner and Share (2005) provide a comprehensive overview of critical media literacy, which they argue is an essential component of education in the 21st century. They describe the core concepts of critical media literacy and highlight the debates, organizations, and policies that have emerged in response to the need for media education. The authors emphasize the importance of promoting critical thinking and analysis of media messages, and they argue that media literacy should be integrated into all subject areas in schools.

Ptaszek and Lysik (2019) provide an overview of media literacy in Poland. They describe the history of media education in the country and highlight the challenges and opportunities for developing media literacy programs. The authors note that media literacy is not yet a mandatory subject in Polish schools, but there are efforts to introduce it into the curriculum. They argue that media literacy should be a core component of education, as it enables individuals to understand and navigate the complex media landscape.

Svyrydenko and Terepyshchyi (2020) discuss the social responsibility of educators in promoting media literacy, particularly in the context of information warfare. The authors argue that media literacy is crucial for understanding the role of media in shaping public opinion and for countering disinformation and propaganda. They call for educators to take an active role in promoting media literacy among students.

Terepyshchyi and Kostenko (2022) examine the landscapes of media literacy in the context of cybersecurity education during the war in Ukraine. The authors argue that media literacy is essential for protecting individuals and society from cyber threats. They highlight the importance of teaching students how to critically analyze and evaluate media messages, particularly in relation to cybersecurity. In their 2021 article, Terepyshchyi and Kostenko argue that media literacy and information security should be integrated into education at all levels. They emphasize the importance of teaching students how to use media effectively and safely, particularly in the context of the growing amount of information available online.

Torres and Mercado (2006) discuss the need for critical media literacy in teacher education programs. The authors argue that teachers must be trained to promote critical analysis of media messages and to help students develop media literacy skills. They call for the inclusion of media literacy in teacher education core curricula to ensure that future teachers are equipped to teach media literacy effectively.

Media literacy is an important topic in education, particularly in the context of the internet and social media. The sources examined in this essay highlight the need for media literacy in understanding the influence of media on behavior, promoting critical thinking and analysis of media messages, countering disinformation and propaganda, protecting against cyber threats, and using media effectively and safely. While media literacy is not yet a mandatory subject in Polish schools, there are efforts to introduce it into the curriculum, and researchers and educators are working to develop effective media literacy programs.

Список використаних джерел:

1. Hindin T. J., Contento I. R., Gussow J. D. A media literacy nutrition education curriculum for head start parents about the effects of television advertising on their children's food requests. *Journal of the American Dietetic Association*. 2004. Т. 104. №. 2. С. 192-198.
2. Kellner D., Share J. Toward critical media literacy: Core concepts, debates, organizations, and policy. *Discourse: Studies in the cultural politics of education*. – 2005. – Т. 26. – №. 3. – С. 369-386.
3. Ptaszek G., Lysik M. Media Literacy in Poland. *The International Encyclopedia of Media Literacy*. 2019. С. 1-7.
4. Svyrydenko D., Terepyshchyi S. Media Literacy and Social Responsibility of Educators in the Conditions of Information War: The Problem Statement. *Studia Warmińskie*, 2020, Т. 57. pp. 75-83.
5. Terepyshchyi S., Kostenko A. Mapping the Landscapes of Cybersecurity Education during the War in Ukraine 2022. *Studia Warmińskie*, 2022, Т. 59, pp. 125-135.
6. Torres M., Mercado M. The need for critical media literacy in teacher education core curricula. *Educational Studies*. 2006. Т. 39. №. 3. С. 260-282.

УДК 1: 37.013.73

Мохонько В.А.

*Молодший науковий співробітник Відділу організації наукових досліджень
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна*

РОЗВИТОК МЕДІАГРАМОТНОСТІ В ШКОЛАХ: ДОСВІД УКРАЇНИ

Медіаграмотність – це здатність критично аналізувати та оцінювати інформацію та повідомлення, які ми отримуємо через різні медіа-канали. З розвитком цифрових медіа медіаграмотність стала важливою навичкою, яку студенти повинні розвивати, щоб орієнтуватися в складному медіа-ландшафті та приймати обґрунтовані рішення. Україна усвідомила важливість медіаграмотності та вжила заходів для її включення в систему освіти.

Розвиток медіаграмотності в школах в Україні розпочався у 2008 році з прийняттям закону «Про освіту». Цей закон запровадив концепцію медіаосвіти та зобов'язав інтегрувати медіаосвіту в навчальні програми всіх початкових і середніх шкіл України. Відтоді Міністерство освіти і науки України розробило методичні рекомендації щодо впровадження медіаосвіти в школах.

Медіаосвіта в Україні викладається в рамках предмету «Суспільствознавство». Навчальна програма включає такі теми, як медіаграмотність, вплив ЗМІ на суспільство та роль ЗМІ у формуванні громадської думки. Студенти вчать аналізувати повідомлення ЗМІ, визначати упередження та пропаганду, а також розрізняти факти та думки.

Окрім навчання в класі, медіаграмотність в Україні просувається через позакласні заходи та проекти. Школам пропонується організовувати медіа-клуби, де учні можуть розвивати свої навички виробництва медіа та дізнаватися про етичні та правові аспекти створення медіаконтенту. Також проводяться медіа-конкурси та фестивалі, щоб продемонструвати студентські медіа-проекти та популяризувати медіаграмотність серед широкої спільноти.

Розвиток медіаграмотності в школах України підтримали різні міжнародні організації, зокрема Європейський Союз та ЮНЕСКО. Ці організації надали фінансування та експертні знання для підтримки впровадження медіаосвіти в Україні та допомогли розробити програми підготовки вчителів та навчальні матеріали.

Досвід України з розвитку медіаграмотності в школах може слугувати взірцем для інших країн. Інтегрувавши медіаосвіту в навчальну програму та просуваючи її через позакласні заходи, Україна змогла підвищити обізнаність про важливість медіаграмотності та розвинути в учнів навички критичного аналізу та оцінки медіаповідомлень.

Однак у розвитку медіаграмотності в Україні все ще є проблеми, які необхідно вирішити. Одним із головних викликів є потреба в підготовці та професійному розвитку вчителів. Багатьом вчителям в Україні бракує знань і навичок, щоб ефективно викладати медіаосвіту. Існує потреба в постійному навчанні та підтримці вчителів, щоб переконатися, що вони готові ефективно викладати медіаграмотність.

Підсумовуючи, розвиток медіаграмотності в школах в Україні є позитивним кроком до розширення можливостей учнів стати поінформованими та активними громадянами в епоху цифрових технологій. Інтегрувавши медіаосвіту в навчальну програму та просуваючи її через позакласні заходи, Україна досягла значного прогресу в розвитку навичок медіаграмотності своїх учнів.

Список використаних джерел:

1. Aufderheide P. Media Literacy. A Report of the National Leadership Conference on Media Literacy. – Aspen Institute, Communications and Society Program.
2. Burn A., Durran J. Media literacy in schools: Practice, production and progression. Sage, 2007.
3. Hobbs R. A review of school-based initiatives in media literacy education. *American Behavioral Scientist*. 2004. Т. 48. №. 1. С. 42-59.
4. Terepyshchyi S., Kostenko A. Mapping the Landscapes of Cybersecurity Education during the War in Ukraine 2022. *Studia Warمیńskie*, 2022, Т. 59, pp. 125-135.
5. Terepyshchyi S., Kostenko A. Umiejętność korzystania z mediów i bezpieczeństwo informacji w edukacji. *Studia Warمیńskie*, 2021, Т. 58, pp. 133-141.
6. Zaichko V. Language Policy for International Students in Ukrainian Higher Education Institutions. *Studia Warمیńskie* 58 (2021): 143-159.

УДК 1: 37.013.73

Ying Xu
graduate student
Nicolaus Copernicus University in Toruń
Polska

THE INTERSECTION OF EDUCATION POLICY AND SOCIETAL VALUES: A PHILOSOPHICAL EXAMINATION

Education is a crucial aspect of society, with far-reaching effects on individuals and communities. Education policy, therefore, plays a significant role in shaping the education system and its outcomes. This essay will explore the philosophical implications of several articles that discuss education policy from different perspectives.

Abbott et al. examine the impact of education policy on intergenerational transfers. They argue that education policy affects not only the individual but also their descendants' outcomes. The article emphasizes the importance of education policy in determining the level of social mobility in a society. Abbott et al. contend that policy-makers must consider the long-term effects of their decisions on future generations.

Hedegaard-Soerensen and Grumloese's article highlights the negative consequences of neoliberal education policy. They argue that neoliberal policies prioritize market values over social values, leading to exclusion and inequality in education. The authors contend that such policies overlook the importance of equal opportunities for all students and exacerbate existing disparities. This article emphasizes the need for policy-makers to consider the social impact of their decisions on education.

Pepler et al.'s article discusses the impact of the arts on learning, arguing that the use of artifacts in education can enhance students' cognitive abilities. The authors suggest that this approach promotes active learning and encourages students to explore their creativity. This article emphasizes the importance of developing educational policies that incorporate various methods to enhance learning and promote students' creativity.

Salomaa and Palsa's article discusses media literacy in Finland and the role of national media education policy in promoting it. The authors argue that media literacy is essential in a digital world, where individuals are exposed to vast amounts of information. They contend that education policy must incorporate media literacy to enable individuals to navigate the digital

landscape effectively. This article emphasizes the need for policy-makers to recognize the importance of media literacy in a rapidly changing world.

Svyrydenko and Terepyshchyi's articles explore media literacy and social responsibility in education in the context of an information war. They contend that educators play a crucial role in promoting media literacy and developing students' social responsibility to combat misinformation. These articles emphasize the need for education policy to incorporate media literacy and social responsibility in the curriculum.

Terepyshchyi and Kostenko's article explores the importance of media literacy and information security in education. The authors argue that individuals must develop the necessary skills to navigate the digital landscape safely. This article emphasizes the need for education policy to incorporate cybersecurity and information security in the curriculum.

Overall, these articles emphasize the importance of education policy in shaping the education system's outcomes. They highlight the need for policy-makers to consider the long-term impact of their decisions on future generations and the importance of promoting social values over market values.

In addition to artifact-oriented learning, media literacy has also been identified as a crucial skill in modern education policy. The Finnish government, for example, has implemented a national media education policy to promote media literacy and help individuals become responsible, active citizens in the digital age (Salomaa & Palsa, 2019). The ability to navigate and critically evaluate media content has become increasingly important, as individuals are bombarded with information from various sources, and misinformation and disinformation can have serious consequences for democracy and social cohesion (Svyrydenko & Terepyshchyi, 2020).

Education policy is not without its downsides. Neoliberal education policy, which emphasizes competition and marketization, has been criticized for exacerbating inequality and exclusion in education (Hedegaard-Soerensen & Grumlose, 2020). Inequitable access to education can limit opportunities for disadvantaged individuals and perpetuate social hierarchies. In this sense, education policy can reflect and perpetuate broader social and political structures.

Education policy plays a significant role in shaping the future of societies, by determining what skills and values are prioritized in education. Education policy can promote equity and social cohesion, or exacerbate inequality and exclusion. While policy initiatives such as artifact-oriented learning and media literacy have the potential to promote critical thinking and active citizenship, it is important to critically evaluate the broader social and political context in which education policy operates. Only by doing so can we ensure that education policy serves the interests of all members of society, rather than just a privileged few.

References:

1. Abbott B. et al. Education policy and intergenerational transfers in equilibrium. *Journal of Political Economy*. 2019. Т. 127. №. 6. С. 2569-2624.
2. Hedegaard-Soerensen L., Grumloese S. P. Exclusion: the downside of neoliberal education policy. *International Journal of Inclusive Education*. 2020. Т. 24. №. 6. С. 631-644.
3. Pepler K., Davis-Soylu H. J., Dahn M. Artifact-oriented learning: A theoretical review of the impact of the arts on learning. *Arts Education Policy Review*. 2023. Т. 124. №. 1. С. 61-77.
4. Salomaa S., Palsa L. Media literacy in Finland: National media education policy. 2019, https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162065/OKM_2019_39.pdf?sequence=1
5. Svyrydenko D., Terepyshchy S. Media Literacy and Social Responsibility of Educators in the Conditions of Information War: The Problem Statement. *Studia Warmińskie*, 2020, Т. 57. pp. 75-83.

УДК 1: 37.013.73

Шевченко О.П.

Студент 1 курсу магістратури

ОП «Теоретична і практична філософія»

Український державний університеті імені Михайла Драгоманова

м. Київ, Україна

СПРИЯННЯ МИРНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩУ: ФІЛОСОФСЬКІ ПІДХОДИ ДО НЕНАСИЛЬНИЦЬКОГО ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ

Конфлікт є неминучою частиною людських взаємодій, і він поширений у різних середовищах, включаючи освітнє середовище. Конфлікти в академічному середовищі можуть мати негативний вплив на результати навчання, академічну успішність і соціальні стосунки між студентами, викладачами та адміністраторами. Ефективне вирішення конфліктів має вирішальне значення для створення сприятливого та спокійного навчального середовища, яке сприяє навчанню та розвитку. У цій розглядаються розглядаються філософські аспекти розв'язання

конфліктів у навчальних закладах, черпаючи висновки з різних джерел, у тому числі з досліджень розв'язання конфліктів, ненасильницького розв'язання конфліктів та інтелектуального навчального середовища.

Терепищій (2017) пропонує авторський філософський погляд на освітній ландшафт. Автор стверджує, що освітній ландшафт є філософською концепцією, яка стосується взаємозв'язку різних освітніх сфер, включаючи навчання, викладання, розробку навчальних програм та оцінювання. Освітній ландшафт - це складна система, яка охоплює численні фактори, які впливають на освіту, зокрема культурні, соціальні, економічні та політичні фактори. Вирішення конфліктів є критичним аспектом освітнього ландшафту, оскільки конфлікти можуть виникати через взаємодію цих факторів.

Терепищій та Хоменко (2019) пропонують методологію застосування ненасильницького вирішення конфліктів в академічному середовищі. Автори стверджують, що ненасильницьке вирішення конфліктів є життєздатним підходом до вирішення конфліктів в академічному середовищі, оскільки воно сприяє взаєморозумінню, повазі та співчуттю. Методи ненасильницького вирішення конфлікту включають активне слухання, посередництво, переговори та діалог. Ці методи підкреслюють важливість створення безпечного та сприятливого середовища, яке заохочує конструктивний діалог і співпрацю. Ненасильницьке вирішення конфліктів – це філософський підхід, який підкреслює важливість поваги до людської гідності та соціальної справедливості.

Curilem та ін. (2011) пропонують методологію проектування інтелектуального навчального середовища, яке застосовує освіту ненасильницького вирішення конфліктів. Автори стверджують, що інтелектуальне навчальне середовище може покращити навички вирішення конфліктів серед учнів, забезпечуючи персоналізований та інтерактивний досвід навчання. Інтелектуальне навчальне середовище включає різні технології, включаючи штучний інтелект, обробку природної мови та когнітивні моделі, щоб забезпечити персоналізований зворотний зв'язок і підтримку учнів. Інтелектуальне навчальне середовище – це філософський підхід, який наголошує на важливості індивідуального навчання та інтеграції технологій в освіту.

Терепищій та ін. (2018) досліджують проблеми гібридності в транскультурній ідентичності у випадку переміщених університетів. Автори стверджують, що переміщені університети стикаються з унікальними проблемами, які включають вирішення конфліктів, культурні відмінності та мовні бар'єри. Переміщені університети – це університети, які працюють в умовах конфлікту, переміщення та міграції. Ці університети вимагають інноваційних підходів до вирішення

конфліктів, які включають культурне розмаїття та повагу до різних ідентичностей.

Fatile і Adejuwon (2011) досліджують конфлікти та управління ними в нігерійських університетах. Автори стверджують, що конфлікти в нігерійських університетах виникають через різні фактори, включаючи культурні, політичні та економічні фактори. Автори рекомендують прийняти стратегії вирішення конфліктів, які сприяють діалогу, співпраці та повазі до різних ідентичностей. Автори також рекомендують розробити політику та процедури вирішення конфліктів, які б відповідали унікальним викликам нігерійських університетів.

Турнуклу та ін. (2010) досліджують вплив тренінгів із розв'язання конфліктів і посередництва однолітків на рівень агресії учнів початкової школи. Автори стверджують, що навчання розв'язанню конфліктів і посередництву між однолітками може покращити навички учнів розв'язувати конфлікти та знизити рівень агресії. Автори рекомендують інтегрувати навчання розв'язанню конфліктів і посередництву серед однолітків у навчальні програми початкової школи, щоб сприяти мирному та ненасильницькому вирішенню конфліктів серед учнів.

Джонсон та ін. (2000) пропонують шляхи до миру, які сприяють створенню ненасильницького навчального середовища. автори стверджують, що ненасильницьке вирішення конфліктів є життєздатним підходом до сприяння мирному навчальному середовищу, яке покращує результати навчання та академічну успішність. Шляхи до миру включають розробку політики та процедур вирішення конфліктів, інтеграцію навчання з вирішення конфліктів у навчальні програми, створення команд із вирішення конфліктів та сприяння діалогу та співпраці між зацікавленими сторонами.

Терепиций та ін. (2019) досліджують оцінку економічного потенціалу університетів Донбасу та виклики підготовки кадрів і безробіття. Автори стверджують, що конфлікт на Донбасі негативно вплинув на економічний потенціал університетів регіону. Автори рекомендують інноваційні підходи до навчання персоналу та сприяння підприємництву для вирішення проблем безробіття та економічного зростання в регіоні.

Вирішення конфліктів є критично важливим аспектом створення мирного та ненасильницького навчального середовища, яке покращує результати навчання та академічну успішність. Методи ненасильницького вирішення конфліктів, інтелектуальне навчальне середовище, політика та процедури вирішення конфліктів є важливими філософськими підходами, які сприяють повазі до людської гідності, соціальній справедливості та культурному різноманіттю. Інтеграція тренінгів з вирішення конфліктів у навчальні програми та сприяння діалогу та співпраці між зацікавленими сторонами може покращити

навички вирішення конфліктів і знизити рівень агресії серед учнів. Інноваційні підходи до навчання персоналу та сприяння підприємництву також необхідні для вирішення проблем безробіття та економічного зростання в регіонах, які постраждали від конфлікту.

Список використаних джерел:

1. Curilem G. M. et al. Design Methodology of an Intelligent Learning Environment Applied to the Non Violent Conflict Resolution Education. Intelligent Tutoring Systems in E-Learning Environments: Design, Implementation and Evaluation. IGI Global, 2011. С. 27-45.
2. Fatile J. O., Adejuwon K. D. Conflict and conflict management in tertiary institutions: The case of Nigerian universities //European journal of humanities and social sciences. 2011. Т. 7. №. 1.
3. Johnson C. E., Templeton R. A., Wan G. Pathways to Peace: Promoting Non-Violent Learning Environments. 2000. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED470210.pdf>
4. Terepyshchyi S. Educational Landscape as a Concept of Philosophy of Education. Studia Warmińskie, 2017, Т. 54, pp. 373-383.
5. Terepyshchyi S., Dunets V., Dmytro K. Challenges of Hybridity in Transcultural Identity: A Case of Displaced Universities. Studia Warmińskie, 2018, Т. 55. pp. 119-130.
6. Terepyshchyi S., Khomenko H. Development of Methodology for Applying Non-Violent Conflict Resolution in Academic Environment. Future Human Image. 2019. Т. 12. pp. 94-103.
7. Terepyshchyi S., Svyrydenko D., Zakharenko K., Bezgin K., Kulga O. Evaluation of Donbas universities' economic potential: problems of personnel training and unemployment. Scientific Bulletin of National Mining University, 2019, Issue 5, pp. 149-154.
8. Turnuklu A. et al. The effects of conflict resolution and peer mediation training on primary school students' level of aggression. Education 3–13. – 2010. Т. 38. №. 1. С. 13-22.
9. Заїчко В. Мовна політика навчання іноземних здобувачів у закладах вищої освіти України. Міждисциплінарні наукові дослідження: особливості та тенденції: матеріали міжнародної наукової конференції. (Т.4), 4 грудня, 2020 рік. Чернігів, Україна: МЦНД. С. 41-42.
10. Мохонько В. А. Розширення можливостей критичного мислення: важливість навчання медіаграмотності в школах. The X International Scientific and Practical Conference «Innovative ways of learning development», March 13–15, 2023, Varna, Bulgaria, 281 p. – С. 152.

Наукове видання

**Медіаграмотність та соціальна відповідальність педагогів
в умовах війни в Україні**

Всеукраїнський круглий стіл
з міжнародною участю
20 березня 2023 року

Матеріали доповідей та виступів

Друкується за авторською редакцією